

ИЛИЈАНА Р. ЧУТУРА¹
ЈЕЛЕНА Љ. СПАСИЋ²
УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
КАТЕДРА ЗА ФИЛОЛОШКЕ НАУКЕ

СРЕДСТВА ИСКАЗИВАЊА ВРЕМЕНСКОГ ОКВИРА У НОВИНСКОЈ ВЕСТИ И НОВИНСКОМ ИЗВЕШТАЈУ³

САЖЕТАК. У раду се применом функционалистичке, лингвистичке и компаративностилистичке методе издвајају и описују најчешћа језичка средства исказивања временског оквира у новинској вести и новинском извештају, пре свега прилога и прилошких израза. Циљеви рада су издвајање модела који је присутан у данашњим штампаним медијима у Србији и утврђивање диференцијалних црта новинске вести и новинског извештаја у погледу исказивања временског оквира. Резултати истраживања показују да постоји тенденција мењања шаблонизоване структуре текста ових информативних жанрова.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: публицистички функционални стил, новинарска стилистика, новинска вест, новински извештај, временски оквир.

¹ ilijana.cutura@gmail.com

² elentsche@yahoo.com

³ Овај рад је написан у оквиру научног пројекта 178014 *Динамика стурктуру савременої срїскої језика*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Рад је примљен 19. јула 2016, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 9. децембра 2016.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предмет рада је издвајање и опис најчешћих језичких средства исказивања временског оквира у новинској вести и новинском извештају, пре свега прилога и прилошких израза као устаљених вишелексемских јединица које су функционално-семантички еквиваленти лексичких прилога (Ковачевић, 2007, стр. 11–48). Будући да је доминантни модел експликације просторно-временског оквира у новије време претрпео извесне измене, у раду ће се пратити типови оног модела који је присутан у данашњим штампаним медијима у Србији. Поред тога, један од циљева јесте и издвајање диференцијалних црта новинске вести и новинског извештаја у овом сегменту с обзиром на то да два анализирана жанра имају низ интерферирајућих карактеристика.

Анализа је проведена на конкретном језичком материјалу ексцерпираним из српских дневних новина, у временском узорку дневне штампе која излази на територији целе Србије током последњих десет година. Корпус истраживања чини преко пет стотина вести које су ексцерпирание из дневних листова одабраних или по критеријуму високог тиража или зато што пружају обиље грађе за анализу јер се за подизање рејтинга читаности боре сензационализмом.⁴ Корпус новинских извештаја чини преко двеста осамдесет новинских извештаја ексцерпираних из најтиражнијих дневних новина објављених током последњих десет година.⁵

Примарне методе коришћене у овом раду јесу функционалностилистичка и лингвостилистичка. Будући да за предмет проучавања имамо два новинска жанра, у раду ћемо користити и компаративностилистичку методу. Основни критеријуми у издвајању и опису језичких јединица којима се исказује временски оквир јесу лексички и семантички.

Вест и извештај представљају фактографске жанрове новинарског функционалног стила (Лукач, 1998, стр. 7). У журналистич-

⁴ То су следеће новине: *Блиц*, *Прес*, *Ало*, *Курир*, *Полишика*, *Вечерње новосћи*, *Правда*, *Данас* и *Газета*. Листови који су постојали и у СФРЈ су *Вечерње новосћи* и *Полишика*, нови дневни листови су *Блиц* и *Данас* (види Ђурић 2003, стр. под штампа у Србији и Црној Гори после 1991), као и *Ало!*, док су листови *Газета* и *Прес* основани и угашени током нашег истраживања.

⁵ То су следеће дневне новине: *Блиц*, *Прес*, *Курир*, *Полишика*, *Вечерње новосћи*, *Данас* и *Ало!* О резултатима квантитативне анализе просечне читаности дневних новина у Србији види у: Ђорђевић, 2010, стр. 45.

кој литератури извештај се дефинише као проширена, разрађена вест (Рус-Мол, 2005, стр. 57, Ђириловић 1998, стр. 15–24), као прелазни жанр између вести и репортаже (Тодоровић, 2002, стр. 74), али и као посебан жанр који се бави током и интерпретацијом догађаја. Међутим, спољни или визуелни елементи, као што је дужина, не могу бити једини и поуздан критеријум за разликовање жанрова (Животић, 1981, стр. 49).

Сличности и разлике између вести и извештаја дате су начелно у журналистичкој литератури (Тодоровић, 2002, стр. 74). Вест је статична форма, у којој је дата генерална информација о догађају у кондензованом облику, док је извештај динамична форма, у којој је поред глобалне информације представљен и развој догађаја, са битним појединостима и етапама догађаја. Извештај има дужи бекграунд од новинске вести (Тодоровић, 2002, стр. 68), зато што опширније разрађује детаље догађаја, тј. у телу постоји низ појединости поред глобалне информације. Такође, извештај има сопствене структурно-композицијске особености, условљене тематиком, врстом медија, и сл.

Пошто новинска вест и новински извештај имају низ интерферирајућих карактеристика, у раду ћемо се бавити доминантним моделима успостављања временског оквира у овим жанровима. С обзиром на фреквентност, првенствено анализирамо темпоралне прилоге и декомпоноване прилоге (прилошке изразе) као језичка средства која се довољно често појављују у уводним оквирима да постају дистинктивни елемент информативних жанрова у оквиру публицистичког функционалног стила (в. Радовановић, 2003, стр. 173).

Под просторно-временским оквиром вести и извештаја подразумевамо информацију о временском и просторном лоцирању догађаја о којем се извештава. Истакнута информација о месту и времену догађаја на почетку вести појавила се средином XIX века у старој штампи, али је током времена изменила своју функцију, тако да се данас углавном јавља у агенцијским вестима и у извештавању са места догађаја (Zelizer–Stuart, 2010, под *dateline*).

Иако се временом мења његов синтаксички статус и начин уклапања у текст, просторно-временски оквир у који се догађаји смештају неизоставни је елемент новинских вести и извештаја. Самим тим, прилози и прилошки изрази у тексту новинске вести и новинског извештаја имају веома значајну функцију, јер усмеравају пажњу читаоца на догађаје који се смештају у одређену

тачку на временској оси (пунктуација) или у одређени период времена, па се њиховом употребом ствара својеврстан *одрђи*.⁶ Временска и просторна раздвојеност учесника у овом специфичном виду писане комуникације и непосредна зависност од прецизне временске и просторне локализације утичу на учесталост употребе прилога и прилошких израза са значењем времена и са значењем простора у новинској вести и новинском извештају.⁷

ПРОМЕНЕ ТЕКСТУАЛНОГ СТАТУСА ВРЕМЕНСКОГ ОКВИРА

Стереотипност, као једна од главних одлика структуре новинске вести и новинског извештаја, подразумева шаблонизовану структуру и почетак који има дефинисане елементе. Током последњих година актуелна је тенденција мењања ових устаљених карактеристика текста вести и извештаја под дејством бројних екстралингвистичких фактора, у које спадају друштвени чиниоци, као што су социокултурни и политички контекст, али и време, као технолошки чинилац. Стереотип новинске вести и новинског извештаја подразумева одређену дужину и место у новинском листу, сегментисаност текста на пасусе, као и издвајање најзначајнијег и најактуелнијег елемента догађаја и његово смештање на почетак. Смештање информације о месту и времену догађаја на сам почетак вести препоручено је у журналистичким приручницима када су у питању вести о изузетним догађајима, када је информација о месту и времену од великог значаја за јавност (Рајнвајн, 1988, стр. 49). Време је пресудан фактор у целокупном процесу јавног информисања, па се изражавањем информације о времену уједно истиче степен актуелности информације (Рајнвајн, 1988, стр. 51), што је проблем који је најизра-

⁶ „Реч која означава прелаз и која читаоце премешта из једне области у другу. Неке од уобичајених таквих речи су сада, данас, али и у међувремену” (Itjul, Anderson, 2001, стр. 423).

⁷ „У случају писаног текста не постоји израван физички контакт између одашиљаоца, емитента, и примаоца, рецепијента, тако да је просторна и временска раздвојеност битан фактор те врсте језичног комуницирања. При одређивању те врсте текстова с позиција комуникацијске ситуације временски фактор има важну улогу. Временска индиферентност значајка је фикционалних текстова, а непосредна овисност о времену, актуалност, значајка је новинског чланка” (Glovacki-Bernardi, 2004, стр. 50).

зитији у штампи.⁸ Устаљени почетак који садржи информацију о временској и просторној локализацији најчешће се не јавља у вестима које су објављене у савременој дневној информативној штампи, па можемо говорити о померању граница жанра (налик на постмодернистичко мешање жанрова у књижевности).

Ако посматрамо *Полицију*, као репрезента озбиљне штампе, информативни новински текстови који су у овом листу објављени у старијем делу корпуса имали су шаблонизовану структуру и устаљени почетак, јер информација о месту и времену или само информација о месту догађаја доследно стоје на почетку свих вести и извештаја, као што показују следећи примери:

Ниш – Министар пољопривреде и шумарства Слободан Милосављевић изјавио је јуче у Нишу да „проблема у функционисању владе има”, али да не може са сигурношћу рећи у којој мери ће они бити превазиђени (*Политика*, 8. 3. 2008, стр. 5); *Крагујевац* – У атару села Брзан код Баточине крагујевачка криминалистичка полиција открила је више засада са индијском конопљом (*Политика*, 16. 8. 2013, стр. 9); *Рим*, 22. јула – Инвестиција од милијарду евра спрема се за Србију (*Политика*, 23. 7. 2010, стр. 12); *Рим*, 23. јула – „Фијатова” одлука да пребаци производњу новог модела аутомобила Л-0 из торинске фабрике „Мирафјори” у Крагујевац, задао је прави шах-мат влади, синдикатима али пре свега радницима у Италији (*Политика*, 24. 7. 2010, рубрика Економија).

Међутим, у вестима објављеним у *Полицији* током последње три године готово да нема ниједне вести која почиње одредбом места и времена, у агенцијским вестима у *Полицији* се недоследно јавља одредба места као шаблонизовани почетак, што је само један од примера померања граница вести као темељног инфор-

⁸ „Постоје два нивоа актуелности – време збивања самог догађаја и време објављивања новинске информације о њему. Овај други ниво актуелности представља главни проблем у новинарству, јер постоји основни принцип да јавност треба што пре обавестити о догађајима који су се збили или су тек у развоју. Пошто је интенција новинарског позива да временску дистанцу између збивања и информације о њему сведе на најнижу могућу меру, то јест да се догађај прати док је још у току, или непосредно после збивања, то је проблем актуелности стално присутан у новинарству. Постоје медијуми саопштавања којима је овај проблем изразитији, јер на пример штампа, по природи ствари, не може увек да обезбеди актуелност својим информацијама, док с друге стране радио, односно телевизија својим директним преносима могу да елиминирају размак између збивања и саопштавања о њима тако да се у њиховом случају проблем актуелности и не поставља” (Миљковић, 1979, стр. под *актуелност новинске информације*).

мативног жанра. Вест постаје „лабавија” чак и у погледу структуре текста. Почетак новинских вести и новинских извештаја тако више не садржи некада обавезне одредбе места и времена, већ се читалац првом реченицом уводи у аналитичку новинску форму:

Мада градња гасовода у Србији и Бугарској почиње овог лета, ЕУ само од нас тражи да се провери законитост уговора о његовој изградњи иако је у том послу још 12 земаља чланица ЕУ (Политика, 30. 4 – 2. 5. 2014, стр. 5); Известилац Европског парламента за Србију Дејвид Мекалистер оценио је да је јун реалан временски оквир када би наша земља могла да отвори поглавља 23 и 24 у приступним преговорима са ЕУ (Политика, 3. 3. 2016, стр. 6).

Пракса да се просторно-временски оквир новинског текста веже за време писања текста, проистекла из традиције немачког журнализма, у српској дневној информативној штампи данас је готово напуштена.⁹

СЕМАНТИЧКЕ ОДЛИКЕ И ЛЕКСИЧКА СТРУКТУРА ВРЕМЕНСКОГ ОКВИРА У НОВИНСКИМ ВЕСТИМА И ИЗВЕШТАЈИМА

У самом тексту и новинске вести и новинског извештаја у нашем корпусу прилози временског значења чине нешто више од трећине свих употребљених прилога.

У вести се уобичајено јавља сведен број прилога са значењем времена, док је у новинском извештају број ових прилога знатно већи. Анализу ћемо ограничити на најучесталије прилоге са значењем времена у корпусу вести и извештаја сачињеном за потребе квантитативног истраживања.¹⁰

Од свих прилога временског значења, најфреквентнији су у новинској вести прилози *јуче*, *данас* и *сада*, док у групу најфреквентнијих прилога у новинском извештају спадају прилози *јуче* и

⁹ Како истраживања показују, измене у структури новинске вести и новинског извештаја у србијанској штампи резултат су процеса који је започео у време СФРЈ, стр. „Shortly after Korošec’s book was published (1998), the main Slovenian daily Delo decided to change its long-standing practice based on a tradition derived from the German journalism, the temporal-spatial framing of the journalistic text was tied to the time when the text was written; also, the adverbials in the text were related to the frame, which, in turn, established the relationship with the time of the event itself” (Kalin Golob 2006, стр. 665).

сага, а чести су и прилози за исказивање временске локализације *шга*, *једном*, *одмах* и *недавно*.

Од прилога са значењем темпоралне локализације нешто ређе у вести срећемо прилоге *шренушно*, *шга*, *шрекјуче*, *увече*, *сушра*, *ујушро/ујушру*, *онда* и *шрексиноћ*. У новинском извештају нешто су ређи прилози *раније*, *зашим*, *никада*, *шошом*, *шоново* и *шрво*. Мањим бројем примера у нашем корпусу новинских извештаја заступљени су прилози *одавно*, *ускоро*, *најшре*, *засаг*, *ошкаг* и *коначно*.

Прилози и прилошки изрази који чине временски оквир новинских вести и извештаја обухватају знатно ужи значењски опсег. Уз то, место њиховог појављивања у тексту такође је предређено жанровским конвенцијама с обзиром на то да се временски оквир као део просторно-временског оквира јавља углавном у почетном сегменту вести или извештаја.

Временска локализација релативно се ретко јавља у самом наслову новинске вести и новинских извештаја. Прилози са значењем времена заступљени су у насловима оба испитивана жанра тек понеким примером:

Карте за „Егзит” у претпродаји *од сушра* (Блиц, 7. 12. 2007, стр. 25);
Која и „Кичма” *вечерас* у СКЦ-у (Блиц, 7. 12. 2007, стр. 24); Није *саг* време за изборе (Прес, 20. 12. 2007, стр. 6); Легенде *данас* на слободи? (Вечерње новости, 18. 4. 2008, стр. 12).

Информација о времену вршења радње о којој се извештава изостаје у наслову јер је она најчешће део шаблонизованог почетка текста новинске вести или новинског извештаја, или се јавља у неком другом елементу насловног блока.

Пошто темељну одлику вести и извештаја представља актуелност, извештавање о догађајима од претходног дана, прилог *јуче* је међу најфреквентнијим прилозима временског значења у оба жанра:

¹⁰ Корпус сачињен за потребе квантитативног истраживања представља узорак вести сачињен од 2757 речи, односно 27 вести, при чему је девет дневних листова било заступљено са по три вести, и узорак извештаја сачињен од 6233 речи, у чији састав су ушла по два извештаја из сваког дневног листа који је предмет посматрања, дакле укупно 14 извештаја.

Заступљеност временских прилога разликује се у односу на остале прилоге. У новинској вести најфреквентнији су прилози за начин, који су најфреквентнији и у општој употреби и који чине око две петине свих прилога у нашем корпусу сачињеном за потребе квантитативне анализе. У новинском извештају прилози са значењем времена и прилози са значењем начина подједнако су заступљени (нешто више од трећине).

Надлежни у МУП Србије добиће налог од већа Специјалног суда за привођење муфтије Исламске заједнице у Србији Муамера Зукорлића, пошто се јуче није одазвао на позив да сведочи у поступку против 15 вехабија, оптужених за тероризам (Вечерње новости, 16. 4. 2008, стр. 13); Борка Вучић, бивши генерални директор „Беобанке” и директор експозитуре на Кипру, саслушана је у својству сведока, јуче у Специјалном суду, у наставку суђења оптуженом Михаљу Кертесу, који се терети да је као члан криминалне групе коју је организовао Слободан Милошевић, током прошле деценије оштетио буџет Србије за око 60 милиона евра изношењем велике количине девиза на Кипар (Вечерње новости, 16. 04. 2008, стр. 13).

Прилог *сага* у новинској вест и новинском извештају увек реферише на време њовора, односно има значење садашњости, као што показују примери:

Самаран је био председник МОК-а од 1980. до 2001. године, а *сага* је почасни председник те организације (Прес, 20. 12. 2007, стр. 46); С друге стране, генерални секретар Петрић је истакао да је *сага* најважнија мотивација код свих играча (Политика, 8. 3. 2008, 25); Они су истакли да би цео проблем између Форцанове и власника Делта холдинга Мирослава Мишковића могао да буде решен уколико би се ситуација вратила у пређашње стање што би подразумевало да врати имовину коју је пренела из Југохемије у новоосновану фирму Југохемија менаџмент где је *сага* већински власник (Данас, 21. 7. 2010, рубрика Економија); То су сада акције „Делта холдинга”. И *сага* их потражује – прича извор „Блица” (Блиц, 21. 7. 2010, рубрика Вести); СНС са једне стране *сага* не може да се повуче назад, и одустане од свог захтева да избори буду одржани 18. децембра ове године, каже Миливојевић (Данас, 14. 4. 2011, стр. 8); Мање је критикован део закона око бланко оставки јер је за њихово потпуно брисање из законодавства потребна измена Устава што *сага* није могуће, али је зато Венецијанска комисија упутила оштре критике на део који се односи на изборне листе (Блиц, 6. 4. 2011, стр. 7); Председница Друштва судија Србије Драгана Бољевић рекла је да се *сага* долази у ситуацију да судије и тужиоци накнадно буду разрешени, то јест да њихов избор од пре три године буде поништен ако то одлуче Високи савет судства и Државно веће тужилаца (Курир, 26. 6. 2012, рубрика Друштво); „*Сага* се лидери морају састати и разговарати. Морамо се мењати”, указала је Михајловићева (Данас, 20. 7. 2013, стр. 4); У Србији је, званично, незапослено, око 800 000 људи, а у деветнаест округа радника *сага* има мање него пензионера (Политика, 21. 7. 2013, стр. 5); – Управо сам чуо за ту одлуку председника Србије, о томе *сага* треба да обавестим Анкару и тренутно нисам у позицији да изнесем било какав коментар – кратко је по-

ручио Бозај (Ало, 27. 10. 2013, стр. 8); До његовог коментара нити одговора на питање да ли *сага* намерава да тужи државу због тих година иза решетака, на шта има права, јуче нисмо успели да дођемо. Његови пријатељи код којих *сага* станује кратко су нам рекли да ће Газда Језда следеће недеље сазвати конференцију за медије на којој намерава да изнесе истину о томе ко је заправо опљачкао штедише у Србији (Ало, 19. 10. 2013, стр. 5).

Прилог *сага* је у новинском извештају заступљенији од прилога јуче, док је у вести знатно ређи. Прилог *сага* се у оба испитивана жанра готово увек јавља са презентом индикативног значења. У извештају се само понекад, у туђем (неауторском) говору, прилог *сага* јавља са неким другим глаголским обликом, тако да он постаје носилац релативних информација о времену, што илуструјемо мањим бројем примера ексцерпираних из нашег корпуса:

„Без икакве кривице, судије и тужиоци *сага* ће бити разрешени и њихов избор ће накнадно бити поништен после три године ако Високи савет судства и Државно веће тужилаца закључе да то треба”, указала је Бољевић (Курир, 26. 6. 2012, рубрика Друштво); Како је изнео, накнадно доношење критеријума је проблематично јер судије и тужиоци нису ни имали на основу чега да се управљају у свом раду, а *сага* би требало да се проверава одлука о њиховом избору (Курир, 26. 6. 2012, рубрика Друштво); Циљ је био, како је објаснио, да се покрене југоисточна Србија, а *сага* ће ту станицу правити у Батајници, како би Београд имао приходе (Блиц, 16. 1. 2011, стр. 7); Како преноси британски „Телеграф”, то је био најјефтинији „ајфон” на тржишту, а *сага* ће његово место вероватно заузети верзија „ајфона 4С” од осам гигабајта, чија цена износи 99 долара (Блиц, 10. 9. 2012, стр. 15).

Прилог *данас* је међу најфреквентнијим прилозима у оба испитивана жанра. У новинској вести прилог *данас* најчешће је употребљен уз глагол у футуру I, као у примерима:

Још није утврђено колико су новца подигли на банкоматима, а осумњичени ће данас бити приведени истражном судији (Блиц, 7. 12. 2007, стр. 14); Народна банка Србије ће *данас* пустити у оптицај кованицу од 20 динара са ликом просветитеља Доситеја Обрадовића (Прес, 10. 12. 2007, стр. 10); Рајан Гигс ће *данас* прославити 40. рођендан, а фудбалер Манчестер јунајтеда игра као у најбољим данима (Ало, 29. 11. 2013, стр. 12).

Сама природа информативних публицистичких жанрова предодређује овакву фреквенцију временских прилога с обзи-

ром на то да је референцијалност основна одлика временског оквира. За разлику од референцијалности, опозиција лексикализованост/нелексикализованост није релевантна у овим жанровима, те се у готово подједнакој мери јављају прилошке лексеме са обележјем лексикализованости и заменичке прилошке лексеме. Њихову готово подједнаку заступљеност објашњава и чињеница да представљају веома економично и неутрално средство исказивања временске централности, те да су оба прилози ексклузивне интралокализације (Пипер, 1988, стр. 47–48).¹¹

Паралелно са наведеним прилозима, у функцији одређења темпоралног оквира вести и извештаја јављају се и прилошки изрази са лексемом *дан* као носиоцем категоријалног значења.¹² Најфреквентнији прилошки изрази са именицом *дан* у новинским вестима и извештајима јесу прилошки изрази са значењем темпоралне локализације који имају синтагматску структуру,¹³ нпр. изрази *ових дана*, *наредних/уторидних дана*. У семантичком погледу, одликују се временском централношћу или, уколико укључују значење темпоралне дистанце, имају значење проксималности.

У новинским вестима и новинским извештајима прецизна темпорална локализација исказује се још и прилошким изразима у *уследња два дана* и *у наредних неколико дана*, али је овај модел заступљен малим бројем примера. Нешто је чешћи модел „пре Х дана”, у ком се у функцији детерминатора може наћи бројевна лексема (*пре три дана*, *пре петнаестак дана*) или прилог (*пре неколико дана*), а чешће се именица *дан* јавља у оквиру прилошких изрази са именицом која има значење периода времена (*пре јодину дана*, *пре месец дана*), који може представљати и развијенију конструкцију (*пре нешто више од јодину дана*). Као што показују ексцерпирани примери, антериорност се у новинским вестима и новинским извештајима најчешће исказује као смештање догађаја у блиску прошлост:

¹¹ Говорећи о прилозима у чијој семантичкој структури је обавезно присутно значење временске јединице (*дан*, *део дана* и *сл.*), Пипер наглашава да су они „функционално најближи заменичким прилозима, значајним делом свога значења разликују [се] од заменичких прилога *sensu stricto*” (Пипер, 1988, стр. 46).

¹² О „погодности” именице *дан* као означитеља јединице времена у језику в. Haspelmath (1997, стр. 115).

¹³ Детаљније о структурним типовима прилошких изрази в. Ковачевић (2007, стр. 11–48).

Снег који је јуче ујутро немилице сипао на Златибору до подне је створио слој дебљине петнаест центиметара, а за разлику од падавина од *џре њешнаесџак гана*, овај снег је по мештанима и саобраћај далеко безазленији (Блиц, 13. 11. 2007, стр. 2); – Ћелије су из Белгије стигле у Београд *џре џри гана* и одмах је урађена интервенција њиховог убризгавања директно у срчани мишић (Прес, 15. 10. 2009, рубрика Вести дана); Окружни суд у Никозији је *џре два гана* Агенцији за привредне регистре проследио своју одлуку да друштву „Хемсладе традинг лимитед” забрани располагање удела у „Делта Максџу” (Блиц, 22. 7. 2010, рубрика Вести).

Именица *дан* употребљена у партитивном генитиву улази у састав ширих конструкција са предлогом *џре* са именицама које означавају период времена употребљеним у окамењеном акузативу, које се јављају и у новинској вести и у новинском извештају.¹⁴ У овим изразима (*џре недељу/месеџ/џодину гана*) детерминатор са значењем временске јединице је носилац информације о дужини темпоралног оквира, односно о временској дистанци коју временски оквир обухвата:

Планови о изградњи музеја први пут су јавности саопштени *џре џодину гана*, а место на којем ће се налазити откривено је у мају ове године (Блиц, 7. 11. 2007, стр. 24); Освојена признања у Јошаничкој бањи и *џре месеџ гана* у Сремским Карловцима, где су такође били најбољи у припремању и декорацији етностола, доживљавају као круну заједничког десетогодишњег такмичења на фестивалима здраве хране (Прес, 10. 12. 2007, стр. 14); Према захтеву за спровођење истраге, који је поднет *џре нешџо више од џодину гана*, овај уговор Давинић је потписао са израелском компанијом „Имиџсет интернешенел”, а у питању је био сателит који би надгледао простор југа Србије и границе са Косовом и Метохијом (Вечерње новости, 21.

¹⁴ Истакнутије значење антериорне проксималности имали би изрази са предлогом *џред*. Међутим, овај предлог се, судећи по нашем корпусу, не јавља у оквиру устаљених прилошких израза, него је везан за слободне предлошко-падежне конструкције са прилошким значењем. Објашњење за чињеницу да предлог *џред* не гради прилошке изразе (који укључују лексичке јединице са донекле неутралним значењем – значењем темпоралне јединице) јесте у функционалном односу имеђу објекта локализације, стр. „Наиме, овим примерима се не исказује само да ће се догађаји који функционишу као локализатори десити у блиској будућности већ и то да објекат локализације, који је обавезно нешто живо и људско, мора да се суочи са тим догађајима и да се на неки начин припрема за њих. Дакле, ти догађаји морају представљати нешто врло важно за објекат локализације, што ће на неки начин променити њихов живот и према чему он мора имати снажан психолошки однос” (Ашић, Stanojević, 2008, стр. 148).

12. 2007, стр. 12); Иначе, на истом месту *ѓре скоро ѓодину дана*, и под сличним околностима у дубоки дрински кањон сурвао се и погинуо брачни пар Зорлак из Горажда (Политика, 8. 3. 2008, стр. 12).

Прилошким изразима са именицом *дан* у новинским вестима и новинским извештајима исказује се и постериорност, и то конструкцијама које су облички веома разуђене (*дан касније*, *неколико дана касније*, *ѓосле неколико дана*, *дан ѓосле ѓоѓа*, *ѓосле више од ѓодину дана*), а указују на временску сукцесивност догађаја, као што показују примери:

Одређен им је притвор, а *неколико дана касније* ухапшена су још тројица осумњичених у умешаности у послове са дрогом (Прес, 4. 1. 2008, стр. 15); Досадашња искуства показују, када је реч о малолетним бегунцима, да их полиција углавном проналази код пријатеља, у разним склоништима или једноставно како тумарају улицама. Већина њих се врати својевољно већ *ѓосле неколико дана* својим домовима, или их пронађе полиција (Правда, 8. 3. 2008, стр. 16); Нелогично је да се само *дан ѓосле ѓоѓа* игра утакмица са Цибоном, а већ 25. марта почиње плеј-оф НЛБ лиге (Правда, 8. 3. 2008, стр. 42); Мухамед Али Абдул Гани зградио је у августу прошле године торбицу једне пролазнице и у настојању да што пре побегне изгубио је ципелу. Полиција је из његовог зноја успела да издвоји ДНК и *ѓосле више од ѓодину дана* мушка Пепељуга је пронађена (Прес, 31. 12. 2007, стр. 28); *Дан касније* у исто време (2 часа) Србија игра одлучујући меч против домаћина Аргентине. Прве две екипе иду у полуфинале, које је на програму *дан касније* (Прес, 22. 7. 2010, стр. 23); „Стефан Браун” први је и отворен, само *неколико дана касније* (Политика, 5. 6. 2012, стр. 13).

Један од веома честих израза са значењем централности јесте генитивна беспредлошка форма са плуралском варијантом *ових дана*. Плуралском варијантом овог израза „остварује се значење нешто неодређеније локализације, будући да се догађај локализује у оквиру периода од неколико дана који не морају обухватити и *данашњи дан*, дан у којем се одвија говорна ситуација” (Чутура, 2010, стр. 187). Сам по себи, израз је неутралан у погледу обележја антериорност/постериорност али, зависно од контекста, може имати и једно од ова два значења. Генитивна беспредлошка форма са плуралском варијантом *ових дана*, потврђена је већим бројем примера ексцерпираних из новинских вести и новинских извештаја:

Несташици пеницилина долази крај *ових дана* јер је „Галеника”, највећи српски произвођач овог медикамента, решила проблеме које

је имала са добављачима, а што је био и главни узрок несташице (Прес, 17. 12. 2007, стр. 7); *Ових дана* сертифицију се производи са именом компаније, која ће ускоро тржишту понудити ватрогасну, шумарску и класичну сигурносну чизму и то под брэндом Тигар (Политика, 6. 11. 2007, стр. 15); Нишки политичари понесени предизборном еуфоријом *ових дана* заговарају градњу капиталних објеката, па и луксуз попут опере (Правда, 8. 3. 2008, стр. 41); Радници Грађевинског предузећа „Механизација”, некадашње „Ерозије”, *ових дана* и званично су добили судску пресуду Међународног суда за људска права из Стразбура за наплату зарада које су остварили у Ираку осамдесетих година (Вечерње новости, 21. 12. 2007, стр. 6); Дејан Лучић, дивши трговац некретнинама и одраније издавач литературе о светским заверама и „Новом светском поретку”, објавио је *ових дана* други том свог антисемитског дела „Краљевство Хазара”, чији су примерци изложени у угледним књижарама у најужем центру Београда (Данас, 22. 10. 2008, стр. 5); У медијима се *ових дана* писало и да службе безбедности Србије и РС траже чланове антихашког лобија и проверавају поједине новинске текстове и огласе, за које верују да су главни вид комуникације хашког оптуженика Ратка Младића и његових помагача (Курир, 11. 9. 2008, стр. 5).

У новинским извештајима јављају се још неки детерминатори у генитивној беспредлошкој форми са плуралском варијантом, као што су *наредни* и *прошекли*, у изразима *наредних дана* и *прошеклих дана*:

Ремонти су у току, а колико ће топлана моћи да стартује на време, зависиће највише од тога шта *наредних дана* договоре с Робним резервама и „Србијагасом” који их снабдевају мазутом и гасом, а којима су остале дужне не само од прошле, већ и претходних зима (Политика, 21. 7. 2013, стр. 14); Суд ће *наредних дана* повући и потерницу за Вукотићем, која је расписана крајем 2011 (Ало, 19. 10. 2013, стр. 5); *Прошеклих дана* се отворила та могућност, међутим, његов сестрић Ранко Лончар је у међувремену одбацио причу, наводећи да је немогуће да Мандарић узме било који клуб у Србији (Ало, 19. 10. 2013, стр. 14).

У новинским вестима које обухвата наш корпус не налазимо изразе *наредних дана* и *прошеклих дана*, те можемо претпоставити да ови изрази са значењем постериорности, односно антериорности чине једну од диференцијалних црта новинских вести и извештаја. Међутим, овај налаз узимамо са резервом с обзиром на то да су у оба жанра заступљени прилошки изрази чије је значење веома блиско значењу израза *наредних/прошеклих дана* (проксимална антериорност са додатним значењем непотпуно

прецизне локализације), те се стога не може говорити о овим изразима као о диференцијалној црти у семантичком смислу.

Семантички су аналогни заменичком прилогу *сага* прилошки изрази са детерминатором *овај* и именичком лексемом која денотира кратак период времена као носиоцем категоријалне семантике.

У обимном корпусу новинских вести објављених у дневној штампи прилошки израз у *овом ѿренуѿку* потврђен је свега једним примером,¹⁵ док се изрази у *овом моменѿу*, у *овом ѿрену*, у *овом часу*, за које је утврђено да представљају најфреквентније прилошке изразе у публицистичком стилу узетом у целини (Чутура, 2010, стр. 143), никада не јављају. Прилошки изрази у *овом моменѿу*, у *овом ѿрену*, у *овом часу* карактеристичнији су за недељнике који пре свега доносе друге новинске жанрове. Учесталост употребе ових прилошких израза у публицистичком стилу узетом у целини¹⁶ не имплицира нужно истоветну дистрибуцију у жанру новинске вести, јер овај жанр, иако је темељни жанр публицистичког функционалног стила, не дели све опште одлике тог стила. Такође, учесталост одређених темпоралних маркера, у овом случају декомпонованог прилога, условљена је и врстом медија и темпом излагања штампаног гласила, као и конкретним значењем одређених временских детерминатора, које може бити и пренесено, односно неререференцијално.

Прилошки израз у *овом ѿренуѿку*, супституентан прилогом *сага*, јавља се као функционалностилски избор у новинском извештају, док је у новинској вести, како се показало, изузетно редак. Примери ексцерпирани из новинских извештаја показују да се овај прилошки израз углавном јавља у оквиру туђег говора, односно изјаве пренете у тексту новинског извештаја моделом управног или неуправног говора:

¹⁵ „Тржиште осигурања у Србији је ове године забележило значајан развој и у *овом ѿренуѿку* грађани имају могућност да своју имовину, живот, здравље или посао осигурају у некој од чак 20 осигуравајућих кућа” (Прес, 10. 12. 2007, стр. 11).

¹⁶ Испитујући функционалностилску дистрибуцију ових прилошких израза са значењем темпоралне локализације Чутура наводи велики број примера за прилошке изразе у *овом ѿренуѿку* и у *овом моменѿу* ексцерпираних из недељника *НИН* и недељника *Стандард*, поред којих се јавља и један пример из телевизијске емисије, као и два примера за израз у *овом часу* који су ексцерпирани из дневне штампе, али нису жанровски одређени (Чутура, 2010, стр. 144).

– Омбудсману и његовим заменицима помаже стручна служба од 64 људи, али их у овом *шренуш*ку има 33, од чега су четворо државни службеници на положају, 20 запослених обавља стручне послове заштите права, а 13 административно-техничке послове (Блиц, 26. 10. 2008, стр. 3); Тако стоје ствари у овом *шренуш*ку – каже за „Данас” Ефраим Зуроф, директор Центра Симон Визентал и познати ловац на нацисте (Данас, 21. 10. 2008, стр. 5); Ратко Младић је дуго био у Србији, али у овом *шренуш*ку немамо јасан доказ о томе (Курир, 12. 9. 2008, стр. 5); Благојевић сматра да су демократе далеко од тога, јер ма колико у овом *шренуш*ку биле слабе, и даље су много јаче од ЛДП-а (Политика, 21. 7. 2013, стр. 5); Он подсећа да је један од разлога за неликвидност топлана огроман дуг домаћинстава и привреде. У овом *шренуш*ку није наплаћено 26,5 милијарди динара дуга (Политика, 21. 7. 2013, стр. 14).

За разлику од вести, извештај карактерише употреба већег броја модела прилошких израза и слободних адвербијалних конструкција са именицом *шренуш*ак, са различитим темпоралним значењима (универзалне квантификације, аблативности и сл.):

Брамерцу је речено да су људи из најужег круга око Младића спремни да употребе наоружање у сваком *шренуш*ку, због чега је његово хапшење теже него Караџићево (Блиц, 11. 9. 2008, стр. 3); Они нас, *од шренушка његовој хайшења*, просто засипају документима који ће му, свакако, помоћи (Вечерње новости, 12. 9. 2008, стр. 7); Оцењујући да је Брамерц дошао у *врло осейљивом йолишчком шренуш*ку за Србију, Љајић је рекао да је то била „прилика да се нагласи шта је све учињено у сарадњи” са Хагом (Данас, 11. 9. 2008, стр. 1); Расим Љајић је рекао да се Брамерцова посета одвија у *йолишчки врло осейљивом шренуш*ку за Србију (Вечерње новости, 11. 9. 2008, стр. 4).

Прилошки изрази са именицом *час* готово никада се не јављају ни у новинској вести ни у новинском извештају, јер су за ове жанрове погоднији стилски неутралнији прилошки изрази са именицом *шренуш*ак.

Темпорална локализација у новинском извештају понекад се исказује и локативним прилошким изразом са именицом *моме*наш, као у примерима:

У овом *моме*шћу не можемо запослити преостале раднике јер простор који нам је Влада ставила на располагање то не омогућава (Блиц, 26. 10. 2008, стр. 3); За сада још нема реакције Анкаре, а амбасадор Турске у Београду Мехмет Кемал Бозај рекао је јуче да у овом *моме*шћу не може да коментарише одлуку председника Србије То-

мислава Николића да замрзне учешће на трилатералним сусретима са Турском (Ало, 27. 10. 2013, стр. 8).

Основна локативна форма са именицама *џренуџак* и *моменџ* и обавезним детерминатором израженим демонстративном заменицом *овај* најфреквентнија је у публицистичком функционалном стилу (Чутура, 2010, стр. 143). Ипак, њихови моноксемски супституенти погоднији су за жанр новинске вести, па новинари у вести не користе прилошке изразе у овом *џренуџку* и у овом *моменџу* како би задовољили принцип језичке економије, док у новинском извештају долази до смењивања ових израза са синонимним или блискозначним *сада*, *џренуџно* или *засаг*. Тако у последњем од наведених примера у оквиру исте реченице имамо изразе *за сада* и у овом *моменџу*. Други прилошки изрази са именицом *моменџ* нису фреквентни у новинском извештају, а јављање изрза *од њој моменџа* или *ниједној моменџа* могуће је у оквиру туђег говора.

Прилози и прилошки изрази са обележјем дисталности изузетно су ретки у нашем корпусу, што је и разумљиво с обзиром на актуелност као једну од основних одлика анализираних жанрова. Другим речима, готово је иманентна особина и вести и извештаја да искључују већу временска удаљеност догађаја од времена у коме се о њему извештава. Прилог *онда* у новинским вестима налазимо изузетно ретко, најчешће у оквиру туђег говора. Прилог *онда* се у извештају најчешће јавља са значењем *јосле њој*, *зашим*, нешто ређе са значењем у *џом случају*, *џада*, када нема временско значење а никада са значењем у *оно доба*, *за оно време*¹⁷ (РМС, под *онда*).

ЗАКЉУЧАК

Проведена анализа средстава исказивања временског оквира у новинској вести и новинском извештају показала је да постоји видљива тенденција мењања шаблонизоване структуре текста ових информативних жанрова. Поред тога што је напуштена пракса везивања просторно-временског оквира за време писања текста, све ређе се јавља и устаљени почетак који садржи информацију о темпоралној локализацији.

Податак о темпоралној локализацији (временском оквиру) најчешће се исказује прилозима и прилошким изразима као устаљеним вишелексемским функционално-семантичким еквивален-

¹⁷ Ни прилошки изрази са детерминатором *онај* никада се не јављају у нашем корпусу.

тима прилога. Док је њихова употреба у насловима новинских вести и извештаја ретка, временски оквир је најчешће смештен у почетне сегменте новинских вести и извештаја. Од прилога ову функцију имају *јуче*, *сада* и *данас*, а најзаступљенији прилошки изрази којима се дефинише временски оквир јесу синтагматски изрази са лексемом *дан* и синтагматски прилошки изрази са лексемама *йрeнуџак* и *моменaй*. Диференцијалном цртом извештаја у односу на вест можемо сматрати изразе у овом *йрeнуџку/моменџу* и њихове варијације с обзиром на то да су у вести веома ретки, док у извештајима алтернирају са својим једнолексемским еквивалентима.

Значајно је, а у погледу основних карактеристика новинских вести и извештаја и очекивано, да најфреквентнији временски прилози и прилошки изрази који чине језгро темпоралног оквира имају обележје или централности или проксималности.

ИЗВОРИ

Ало!, Београд, стр. Ало новине, издања од 7. 11. 2007, 7. 12. 2007, 14. 12. 2007, 21. 12. 2007, 1. 4. 2013, 9. 9. 2013, 19. 10. 2013, 25. 10. 2013, 27. 10. 2013, 24. 11. 2013, 29. 11. 2013, 29. 12. 2013, 24. 5. 2014, 4. 5. 2014.

Блиц, Београд, стр. Blic Press, издања од 27. 10. 2007, 31. 10. 2007, 3. 11. 2007, 6. 11. 2007, 7. 11. 2007, 9. 11. 2007, 11. 11. 2007, 13. 11. 2007, 16. 11. 2007, 17. 11. 2007, 24. 11. 2007, 25. 11. 2007, 1. 12. 2007, 2. 12. 2007, 3. 12. 2007, 4. 12. 2007, 7. 12. 2007, 24. 12. 2007, 25. 12. 2007, 31. 12. 2007, 25. 1. 2008, 25. 4. 2008, 29. 4. 2008, 25. 4. 2008, 30. 4. 2008, 7. 8. 2008, 10. 8. 2008, 12. 8. 2008, 15. 8. 2008, 24. 8. 2008, 10. 9. 2008, 11. 9. 2008, 12. 9. 2008, 7. 10. 2008, 9. 10. 2008, 12. 10. 2008, 17. 10. 2008; 25. 10. 2008, 26. 10. 2008, 1. 1. 2009, 5. 3. 2010, 6. 3. 2010, 20. 7. 2010, 21. 7. 2010, 22. 7. 2010, 23. 7. 2010, 24. 7. 2010, 16. 1. 2011, 6. 4. 2011, 7. 4. 2011, 9. 12. 2011, 10. 9. 2012, 15. 5. 2013, 21. 7. 2013, 7. 7. 2014, 9. 7. 2014, 10. 7. 2014, 11. 7. 2014, 21. 7. 2013, 2. 12. 2014, 4. 12. 2014, 7. 3. 2015, 8. 3. 2015.

Вечерње новости, Београд, стр. Борба, издања од 21. 12. 2007, 16. 4. 2008, 18. 4. 2008, 19. 4. 2008, 22. 4. 2008, 25. 4. 2008, 26. 4. 2008, 29. 4. 2008, 30. 4. 2008, 7. 8. 2008, 10. 8. 2008, 24. 8. 2008, 1. 9. 2008, 2. 9. 2008, 4. 9. 2008, 9. 9. 2008, 10. 9. 2008, 11. 9. 2008, 12. 9. 2008, 7. 10. 2008, 12. 10. 2008, 13. 10. 2008, 14. 10. 2008, 15. 10. 2008, 17. 10. 2008, 22. 10. 2008, 4. 3. 2010, 5. 3. 2010, 16. 4. 2010, 14. 4. 2011, 5. 10. 2011, 5. 12. 2011, 25. 1. 2012, 23. 2. 2012, 23. 4. 2012, 8. 6. 2012.

Газета, Београд, стр. Media News, издање од 16. 3. 2008.

Данас, Београд, стр. Дан Граф, издања од 22. 2. 2008, 15. 3. 2008, 16. 4. 2008, 19. 4. 2008, 22. 4. 2008, 25. 4. 2008, 26. 4. 2008, 29. 4. 2008, 5. 8. 2008, 6. 8. 2008, 21. 8. 2008, 2. 9. 2008, 4. 9. 2008, 8. 9. 2008, 9. 9. 2008, 10. 9. 2008, 11. 9. 2008, 12. 9. 2008, 19. 8. 2008, 10. 9. 2008, 11. 9. 2008, 12. 9. 2008, 20. 9. 2008, 1. 10. 2008, 2. 10. 2008, 3. 10. 2008, 9. 10. 2008, 10. 10. 2008, 13. 10. 2008, 14. 10. 2008,

16. 10. 2008, 17. 10. 2008, 21. 10. 2008, 22. 10. 2008, 23. 10. 2008, 21. 7. 2010, 23. 7. 2010, 12. 4. 2011, 14. 4. 2011, 13. 5. 2011, 14. 5. 2011, 20. 5. 2011, 28. 6. 2011, 20. 7. 2013, 4. 12. 2013.

Курир, Београд, стр. НИП Вести дана, издања од 7. 12. 2007, 15. 12. 2007, 21. 12. 2007, 6. 1. 2008, 26. 4. 2008, 29. 4. 2008, 30. 4. 2008, 7. 8. 2008, 8. 8. 2008, 17. 8. 2008, 19. 8. 2008, 20. 8. 2008, 23. 8. 2008, 1. 9. 2008, 2. 9. 2008, 3. 9. 2008, 11. 9. 2008, 12. 9. 2008, 7. 10. 2008, 8. 10. 2008, 12. 10. 2008, 16. 10. 2008, 7. 7. 2010, 20. 7. 2010, 21. 7. 2010, 17. 11. 2011, 24. 11. 2011, 26. 12. 2011, 17. 1. 2012, 3. 2. 2012, 1. 3. 2012, 26. 6. 2012, 13. 2. 2013, 5. 10. 2013.

Политика, Београд, стр. Политика, издања од 6. 11. 2007, 8. 3. 2008, 16. 4. 2008, 25. 4. 2008, 1. 8. 2008, 2. 8. 2008, 7. 8. 2008, 11. 8. 2008, 12. 8. 2008, 23. 8. 2008, 2. 9. 2008, 4. 9. 2008, 8. 9. 2008, 9. 9. 2008, 10. 9. 2008, 12. 9. 2008, 13. 9. 2008, 4. 10. 2008, 10. 10. 2008, 12. 10. 2008, 13. 10. 2008, 15. 10. 2008, 16. 10. 2008, 17. 10. 2008, 22. 10. 2008, 24. 10. 2008, 25. 10. 2008, 1. 7. 2009, 8. 1. 2010, 6. 7. 2010, 12. 7. 2010, 18. 7. 2010, 22. 7. 2010, 23. 7. 2010, 24. 7. 2010, 26. 12. 2010, 21. 1. 2011, 2. 3. 2011, 5. 6. 2012, 16. 8. 2013, 21. 7. 2013, 24. 5. 2014, 30. 4. 2014, 3. 3. 2016.

Правда, Београд, стр. Страпан прес, издања од 8. 3. 2008. и 18. 9. 2012.

Прес, Београд, стр. NPC International, издања од 6. 11. 2007, 6. 12. 2007, 10. 12. 2007, 13. 12. 2007, 14. 12. 2007, 15. 12. 2007, 16. 12. 2007, 17. 12. 2007, 19. 12. 2007, 20. 12. 2007, 31. 12. 2007, 4. 1. 2008, 24. 4. 2008, 20. 8. 2008, 12. 9. 2008, 15. 10. 2009, 2. 7. 2010, 4. 7. 2010, 21. 7. 2010, 22. 7. 2010, 14. 4. 2011, 15. 4. 2011, 12. 12. 2011, 24. 6. 2012.

www.alo.rs

www.blic.rs

www.danas.rs

www.kurir-info.rs

www.novosti.rs

www.politika.rs

www.pressonline.rs

ЛИТЕРАТУРА Ашић Т., Станојевић, В. (2008). „О предлозима *исјред* и *јред* у српском језику”. У: М. Радвановић и П. Пипер (ур.), *Семантичка истраживања српског језика* (стр. 129–150). Београд: САНУ.

Животић, Р. (1981). *Изражавање новинара*. Београд: Савремена администрација.

Борђевић, М. (2010). *Културни обрасци у времену медијског сјекткла*. Београд: Задужбина Андрејевић.

- Ђурић, Д. (2003). *Новинарски лексикон*. Београд: УУ Маркетинг Прес, Вечерње новости.
- Калин Голоб, М. (2006). Stylistics of journalism and journalistic style: from the first daily newspapers to the tabloidisation of the media. *Slovensko jezikoslovje danes = Slovenian linguistics today* 54/4, (стр. 281–292), (стр. 655–667).
- Ковачевић, М. (2007). *Српсдисциплине теме*. Крагујевац: ФИЛУМ.
- Лукач, С. (1998). Објективно и субјективно. У: Н. Тодоровић (ур.), *Савремено новинарство* (стр. 7–13). Београд: Факултет политичких наука; Чигоја штампа.
- Миљковић, Б. (1979). *Лексикон новинарства*. Београд: Савремена администрација.
- Пипер, П. (1988). *Заменички ћрилози у српскохрватском, руском и њољском језику (семантичка студија)*. Београд: Институт за српскохрватски језик.
- Радовановић, М. (2003). *Социолингвистика*. Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
- Рајнвајн, Љ. (1988). *Сиваралаштво новинара*. Београд: Научна књига.
- Речник српскохрватскога књижевног језика* (књ. 4) (2. фототипско изд.) (1990). Нови Сад, Матица српска.
- Рус-Мол, Ш. (2005). *Новинарство*. Београд: Клио.
- Тодоровић, Н. (2002). *Новинарство: интерпретативно и израживачко*. Београд: Чигоја штампа.
- Ђириловић, М. (1998). Од вести до колумне. У: Н. Тодоровић (ур.), *Савремено новинарство* (стр. 15–24). Београд: Факултет политичких наука, Чигоја штампа.
- Чутура, И. (2010). *Међуоднос ћрилога и ћрилошких израза у савременом српском језику: докторска дисертација*, Крагујевац: [И. Чутура].
- Glovacki-Bernardi, Z. (2004). *O tekstu*. Zagreb: Školska knjiga.
- Haspelmath, M. (1997). *From Space to Time. Temporal Adverbials in the World's Languages*. München: Licom Europa.
- Itjul, B., Anderson, D. (2001). *Pisanje vesti i izveštavanje za današnje medije*. Beograd: Medija centar.
- Zelizer, B., Stuart, A. (2010). *Keywords In News And Journalism Studies*. Berkshire: McGraw-Hill Education.

ILIJANA R. ČUTURA
 JELENA LJ. SPASIĆ
 UNIVERSITY OF KRAGUJEVAC
 FACULTY OF EDUCATION

SUMMARY

MEANS OF TEMPORAL EXPRESSIONS IN NEWSPAPER NEWS
 AND PRESS REPORT

This paper analyses most frequent linguistic means for expressing the temporal frame in the printed news and press reports. With structuralism as a chosen theoretical framework, the approach of the research is qualitative and stylistic. Since the study belongs to the field of functional stylistics, the primary methods used in the study were functional-stylistic and linguistic-stylistic ones. As the study focuses on two newspaper genres, comparative-stylistic method was used as well. The analysis has been conducted on concrete linguistic excerpts from Serbian daily newspapers published throughout Serbia from 2008 to 2015.

The aims of the paper are to show model of expressing temporal frame in contemporary Serbian newspapers. This paper provides an overview of the characteristics of model and the types of temporal expression as well as their variations in contemporary Serbian newspapers. The paper also aims to determine the differences between printed news and press reports by the choice of temporal expressions. It is shown that there is a tendency of changing schematised structure of these informative genres and some innovation in relation to the choice of linguistic means for expressing the meaning of temporally close events.

The research is a contribution to journalism stylistics, more precisely to the Serbian language newspaper stylistics, and also contributes to the study of linguistic and stylistic characteristics of non-literary texts. The study is also relevant because it describes the use of adverbs and adverbial expressions in the journalistic style.

KEY WORDS: publicist functional style, journalism stylistics, newspaper news, press report, temporal frame.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално-Без прерада 3.0 (CC BY-NC-ND | 3.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported licence (CC BY-NC-ND 3.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>).